

Nr 30.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående överslyttande från domänstyrelsens till lantförsvarets förvaltning av vissa delar utav kronoparken Åsen invid Uppsala; given Stockholms slott den 16 januari 1935.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ivar Vennerström.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 januari 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet anför chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vennerström:

Enligt Kungl. Maj:ts genom brev den 24 oktober 1855, den 11 juli 1862, den 19 april 1872, den 24 januari 1890, den 28 april 1893 och den 23 juni 1910 meddelade beslut erhöill Upplands regemente rätt att för övnings- och liknande ändamål disponera vissa områden av kronoparken Åsen invid Uppsala. Beträffande samtliga dessa upplåtelse gällde emellertid, att områdena allt-

jämt skulle bibehållas under domänstyrelsens förvaltning. Ett i regementets övningsfältets nordöstra del beläget mindre område, som även omfattades av berörda upplåtelser, har numera — sedan frågan varit underställd 1929 års riksdag (prop. nr 62, riksdagens skr. nr 192) — enligt Kungl. Maj:ts genom brev den 6 juni 1929 meddelade beslut ställts under lantförsvarets förvaltning.

Förenämnda till lantförsvaret upplåtna områden av kronoparken Åsen hava angivits å en till ärendet hörande översiktskarta över Upplands regementes övningsfält. Med grön och gul färgstreckning hava utmärkts de områden, som stå under domänstyrelsens förvaltning. Det med blå färgstreckning angivna området motsvarar den enligt kungl. brevet den 6 juni 1929 till lantförsvarets förvaltning överflyttade delen av övningsfältet.

Sedan chefen för Upplands regemente i skrivelse till *arméförvaltningens fortifikationsdepartement* den 18 december 1933 gjort framställning, i syfte att de under domänstyrelsens förvaltning stående, till regementet upplåtna delarna av kronoparken Åsen måtte överflyttas från domänstyrelsens till lantförsvarets förvaltning, har fortifikationsdepartementet, efter verkställd utredning i ärendet, uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 14 juli 1934 anfört i huvudsak följande.

Med anledning av regementschefens berörda framställning hade fortifikationsdepartementet i skrivelse till domänstyrelsen den 23 december 1933 anfört, att för att ett truppförbands övningar skulle kunna bedrivas rationellt och leda till bästa utbildningsresultat, vore det ofrånkomligt, att övningarna så litet som möjligt inskränktes av desamma ovidkommande hänsyn. Dylika inskränkande hänsyn förekomme i väsentligt större utsträckning, när övningarna skedde på mark, som ej stode under lantförsvarets förvaltning, än när de ägde rum å lantförsvarets egen mark. Beträffande Upplands regementes övningar syntes dessa hava väsentligen försvårats och delvis hindrats genom de hänsyn, som måst tagas på grund av att övningsterrängen i betydande utsträckning och därtill i övningsfältets mellersta, för övningarna oundgängligen nödvändiga delar stått under domänstyrelsens förvaltning; och de härmed förenade olägenheterna syntes tendera att ökas på ett betänkligt sätt. Att en överflyttning av förvaltningen av de delar av kronoparken Åsen, som disponerades av Upplands regemente, icke kommit att äga rum i vidare mån, än som skett genom brevet den 6 juni 1929, torde i icke oväsentlig mån hava berott därpå, att upplåtelseerna till lantförsvaret till större delen ägt rum under äldre tid, då lantförsvarets faktiska användning av marken varit ojämförligt mycket mindre betydande än vad i nutiden med dess mera krävande och invecklade övningar vore förhållandet. På grund härav ansåge fortifikationsdepartementet det vara ett ur lantförsvarets synpunkt mycket betydelsefullt krav, att de delar av nämnda kronopark, vilka jämlikt äldre kungl. brev upplåtits till lantförsvaret med viss dispositionsrätt, överflyttades till lantförsvarets förvaltning och vård, i den mån så ej redan skett i kraft av förberörda brev den 6 juni 1929. Under åberopande härav hade fortifikationsdepartementet anhållit om domänstyrelsens yttrande, huruvida och på vilka villkor domänstyrelsen vore villig medverka till, att de för Upplands regementes behov disponerade delarna av kronoparken Åsen, vilka icke tidigare genom brevet den 6 juni 1929 överlåtits till lantförsvaret, nu ställdes under dettas förvaltning och vård.

I och för överläggning mellan fortifikationsdepartementet och domänstyrelsen angående den sålunda väckta frågan hade den 19 februari 1934 hållits ett sammanträde mellan ämbetsverken, till vilket sammanträde, för utrönande huruvida och i vad mån frågan kunde beröra vissa andra intressen, kallats representanter för Uppsala stad, akademiska sjukhuset i Uppsala, Uppsala universitet, lantbrukshögskolan å Ultuna samt Ulleråkers sjukhus, varjämte närvarit inspektören för infanteriet och chefen för Upplands regemente. Såsom resultat av sammanträdet antecknades, att någon erinran mot den ifrågasatta överflyttningen ej framställdes från något håll.

Uti skrivelse till fortifikationsdepartementet den 26 februari 1934 hade härefter domänstyrelsen anfört, att ifrågavarande områdets sammanlagda ytvidd uppginge till omkring 40 hektar. Inom desamma hade skett vissa upplåtelser mot årliga avgälder till domänverket av tillhoppa 1,650 kronor. Domänstyrelsen ansåge sig ej böra motsätta sig, att ifrågavarande områden överflyttades till lantförsvarets förvaltning, så länge de för lantförsvarets ändamål nyttjades. Såsom villkor för överflyttandet borde gälla, att lantförsvaret svarade för alla på tiden från och med överflyttandet belöpande skatter för områdena samt att statens domäners fond nedskreves med ett belopp, som motsvarade det taxeringsvärde, vilket komme att åsättas de överflyttade områdena. Skäl syntes styrelsen även tala för, att domänverket såsom affärsdrivande verk finge uppbära de avgälder, som inflöte för ovan nämnda upplåtelser, så länge de ägde bestånd för därmed avsedda ändamål.

Ifrågavarande upplåtelser avsåge enligt en domänstyrelsens nyssberörda skrivelse bilagd utredning följande:

bilstation enligt kontrakt den 27 september 1930 emot ett årligt arrende av 250 kronor;

tomt för kioskplats, utarrenderad till C. H. Gustavsson mot ett årligt arrende av 100 kronor;

tomt för servering, utarrenderad till sportklubben Fyrishov mot ett årligt arrende av 500 kronor;

bensinstation, utarrenderad till svensk-engelska mineraloljeaktiebolaget mot ett årligt arrende av 700 kronor; samt

tomt för hus, utarrenderad till Uppsala blåbandsförening mot ett årligt arrende av 100 kronor.

I skrivelse till domänstyrelsen den 21 mars 1934 hade fortifikationsdepartementet, efter inhämtande av yttrande från chefen för Upplands regemente, föreslagit, att tiden för lantförsvarets tillträde av ifrågavarande områden måtte bestämmas till den 1 januari 1936, varjämte departementet meddelat, att departementet icke funnit anledning till erinran mot vad av domänstyrelsen föreslagits beträffande ansvaret för å områdena belöpande skatter samt nedskrivning av statens domäners fond. Vad åter beträffade de avgälder, som inflöte för omförmälda upplåtelser, hade departementet uttalat, att förslaget att domänverket skulle alltjämt uppbära dessa avgälder i viss mån innebure ett avsteg från eljest tillämplad princip, samt att härtill komme, att det för lantförsvaret, vars anslag vore hårt belastade, skulle vara av stort värde att äga tillgång till ifrågavarande intäkter för bestridande av med områdenas förvaltning m. m. förenade kostnader. På grund härav hade departementet hemställt, att domänstyrelsen måtte taga under förnyat övervägande, huruvida icke nu ifrågavarande önskemål kunde från domänstyrelsens sida frånträdas.

Till svar härå hade domänstyrelsen uti skrivelse den 5 juli 1934 meddelat, att domänstyrelsen icke hade något att erinra mot, att tiden för överflyttandet av förvaltningen bestämdes till den 1 januari 1936. Vad beträffade ovanberörda avgälder, funne sig styrelsen icke kunna villfara fortifikations-

departementets begäran om avstående från anspråk å desamma från domänverkets sida.

På sätt framginge av det anförda, rådde mellan fortifikationsdepartementet och domänstyrelsen enighet därom, att de för Upplands regementes behov disponerade delarna av kronoparken Åsen vid Uppsala, vilka icke tidigare genom brevet den 6 juni 1929 överlätits till lantförsvaret, borde ställas under lantförsvarets förvaltning från och med den 1 januari 1936 samt att såsom villkor härför borde gälla, att lantförsvaret svarade för alla på tiden från och med överflyttandet belöpande skatter för områdena och att statens domäners fond nedskreves med ett belopp, som motsvarade det taxeringsvärde, som komme att åsättas de överflyttade områdena. Härjämte hade från domänstyrelsens sida påyrkats, att domänverket såsom affärsdrivande verk skulle få, utan hinder av överlåtelsen, för framtiden uppbära de avgälder, som inflöte för ovannämnda nu gällande upplåtelser, för närvarande 1,650 kronor om året, så länge upplåtelseerna ägde bestånd för därmed avsedda ändamål, medan departementet hävdade, att dessa avgälder borde tillfalla lantförsvaret.

Fortifikationsdepartementet kunde i princip icke frånträda den ståndpunkt, departementet intagit beträffande avgälderna, dels emedan det endast i undantagsfall syntes böra förekomma, att annan statsmyndighet än vederbörande förvaltningsmyndighet, vilken sistnämnda hade att bära utgifterna för marken, uppbräre inkomsterna därifrån, dels ock enär den av domänstyrelsen föreslagna anordningen kunde befaras komma att för framtiden medföra vissa olägenheter i förvaltningshänseende. Å andra sidan kunde departementet väl förstå domänstyrelsens önskan, att domänverket icke skulle gå miste om nu ifrågasvarande icke oväsentliga belopp. Det syntes departementet, att en för båda parterna godtagbar lösning av detta spörsmål kunde vinnas, om domänverkets rätt att uppbära avgälderna begränsades till visst antal år, förslagsvis tio, från områdenas överflyttning till lantförsvaret, varefter avgälderna, i den mån de ännu ägde bestånd, komme att tillfalla lantförsvaret. Att domänstyrelsens rätt till avgälderna icke borde medföra inskränkning i lantförsvarets myndigheters rätt att, om så betingades av militära skäl, bringa upplåtelseerna att upphöra, torde vara uppenbart, och annat syntes icke heller vara av domänstyrelsen ifrågasatt.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställde fortifikationsdepartementet, att Kungl. Maj:t, efter inhämtande av riksdagens medgivande, måtte föreskriva, att de för Upplands regementes behov disponerade delar av kronoparken Åsen vid Uppsala, vilka icke tidigare genom brevet den 6 juni 1929 överlätits till lantförsvaret, skulle från och med den 1 januari 1936 överflyttas från domänverkets till lantförsvarets förvaltning, samt att såsom villkor härför skulle gälla, att lantförsvaret skulle svara för alla på tiden från och med överflyttandet belöpande skatter för områdena, att statens domäners fond skulle nedskivas med ett belopp, som motsvarade det taxeringsvärde, vilket komme att åsättas områdena, och att domänverket skulle äga att intill den 1 januari 1946 uppbära de avgälder, som från områdena inflöte på grund av här ovan närmare omförmälda, nu bestående arrendeupplåtelser från områdena, så vitt dessa upplåtelser ägde bestånd för därmed avsedda ändamål.

I härefter den 6 september 1934 avgivet utlåtande i ärendet har *domänstyrelsen* förklarat sig icke hava något att invända mot, att de för Upplands regementes behov disponerade delarna av kronoparken Åsen, vilka icke

tidigare genom omförmälda brev den 6 juni 1929 överlätits till lantförsvaret, från och med den 1 januari 1936 överflyttades från domänverkets till lantförsvarets förvaltning, ävensom därjämte meddelat, att styrelsen ansåge sig ej böra framställa erinran mot de villkor, som arméförvaltningens fortifikationsdepartement föreslagit att gälla för överflyttandet.

Sammanlagda arealen av den mark, om vars överlämnande från domänstyrelsen till lantförsvaret nu är fråga, utgör som nämnt omkring 40 hektar, och har denna mark å den återopade kartan utmärkts med grön och gul färgstreckning.

Departements-
chefen.

Av vad i ärendet förekommit synes mig framgå, att den mellan fortifikationsdepartementet och domänstyrelsen för närvarande bestående samfällda dispositionsrätten till ifrågavarande såsom övningsfält åt Upplands regemente upplåtna delar av kronoparken Åsen är i skilda hänseenden olämplig. Å ena sidan inverkar markens egenskap av övningsterräng mindre fördelaktigt på en rationell skogsskötsel, och å andra sidan kan området icke heller på ett fullt ändamålsenligt sätt nyttjas för de militära övningarna. Vid sådant förhållande och då det givetvis är av synnerlig vikt, att de militära övningarna må kunna därstädes bedrivas i den omfattning, som ur utbildningssynpunkt påkallas, finner jag mig böra tillstyrka det av fortifikationsdepartementet framställda och av domänstyrelsen biträdde förslaget, att nu ifrågavarande delar av kronoparken Åsen överflyttas från domänstyrelsens till lantförsvarets förvaltning. I den mån områdenas användande såsom övningsterräng icke lägger hinder i vägen därför, böra givetvis alla för bedrivande av en rationell skogsvård erforderliga åtgärder allt fortfarande vidtagas.

Såsom tidpunkt för överflyttningen torde fastställas den 1 januari 1936. I samband därmed torde, på sätt enligt framställningen avses, statens domäners fond böra nedskrivas med ett mot de överlåtna fastigheternas taxeringsvärde svarande belopp.

Jag förutsätter tillika, att för överflyttningen skola komma att gälla de villkor i fråga om erläggandet av å fastigheterna belöpande skatter samt uppbärande av därifrån inflytande avgälder, som innefattas i fortifikationsdepartementets förslag och varemot domänstyrelsen enligt utlåtandet av den 6 september 1934 ej funnit anledning till erinran.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att i ärendet avsedda delar av kronoparken Åsen invid Uppsala, innehållande i areal omkring 40 hektar, må från och med den 1 januari 1936 överflyttas från domänstyrelsens till lantförsvarets förvaltning och statens domäners fond därvid nedskrivs med ett mot fastigheternas taxeringsvärde svarande belopp.

Kungl. Maj:ts proposition nr 30.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Hans Edsberg.